

ŠentRUPERT

Glasilov krajano krajevne skupnosti Šentrupert

• LETO: VI. / 3 • 29. september 2004 • Glasilo izhaja štirikrat letno • Za krajane KS Šentrupert brezplačno •

Generacijo učencev v šolskem letu 1954/55 so med drugimi kasneje učili tudi prisotni na sliki:

Stojijo: Minka Krejan, Mira Košak, Marija Makuc, Pavla Škarja, Milena Vodenav, Zdenka Oberski, Aleksandra Januš in Milka Bobnar, sedijo: Martina Borštnar, Olga Brezovar, Bojan Brezovar, Marija Brezovar in Marija Čepelnik.

TUDI OB PRAZNIKU JE POGLED UPRT V PRIHODNOST

Šolsko leto 2004/05 je za šolo dr. Pavla Lunačka in za sam Šentrupert jubilejno leto: Mineva petdeset let, odkar je bila zgrajena sedanja šola. Petdeset let je v življenju posameznika malo, a za šolo je to veliko, saj so se zvrstile številne generacije, ki so po svoje bogatile dogajanja in zaznamovale čas.

Čas izpred petdesetih let pa je v razvoju šolstva celo malo soroden današnjemu: Pred petdesetimi leti smo imeli osnovno šolo in nižjo gimnazijo, ki sta se v naslednjih letih združili v enotno osnovno šolo, zdaj pa smo v obdobju, ko osemletno osnovno šolanje prehaja v devetletno osnovno šolo.

Prav devetletni osnovni šoli je namenjena naša osrednja pozornost.

Letošnje šolsko leto nadaljujemo z devetletko v drugem in osmem razredu. Za učence osmega razreda je novost, da imajo nivojski pouk pri vseh urah slovenščine, nemščine in matematike, učenci sedmega razreda pa bodo imeli z oktobrom po eno nivojsko uro pri vseh treh omenjenih predmetih.

Učenci sedmega in osmega razreda devetletke imajo izbirne predmete v sedmih skupinah: Angleščina I., II., Računalništvo – urejanje besedil, Šport za zdravje, Šport za sprostitev, Sodobna priprava hrane ter Ples.

Pedagoški delavci namenjamo veliko pozornost počutju otrok in njihovem napredovanju. Prav tako tudi starši. Zavedamo se, da ni dobro od otrok preveč zahtevati in pričakovati, premalo pa tudi ne. Pravo mero je včasih težko najti.

Pomembno pa ni le osvojeno znanje, ki ga učenci dobijo pri različnih urah pouka. Pomembno je in prizadevamo si, da bi učitelji skupaj s starši posredovali mlademu rodu prave občloveške vrednote, kajti le tako bomo gradili skupnost, kjer bomo lahko živeli v sožitju. Skupaj bomo lažje uhodili pot k uresničevanju ciljev.

Želim, da bi otroci v šolo z veseljem hodili, v pričakovanju odkrivanja novih znanj in spoznanj ter srečavanja s prijatelji.

Apolonija Rugelj, ravnateljica

DOGAJANJA V KS IN DRUŠTVIH

DOGAJANJE V KRAJEVNI SKUPNOSTI ŠENTRUPERT

Člani sveta KS Šentrupert so se na 17. redni seji sestali 11. junija 2004. Tone Rugelj, predsednik sveta, je seznanil člane, da bo Občina Trebnje z izvajalcem podpisala pogodbo za asfalterna dela. Izvajalec bo CGP Novo mesto. Za preplastitve in asfaltiranje krajevnih cest imamo letos odobreno samo 1.200.000 tolarjev, zato bomo najprej naredili preplastitev na Zaloki, preplastitev Draga – Krištof in asfalt do Kumra. Na vseh odsekih je potrebno imenovati gradbene odbore in skleniti pogodbe s posamezniki o sofinanciranju odsekov.

Odkup zemljišč za cesto Slovenska vas-Šentrupert se ne premakne. Na naslednji občinski seji bodo obravnavali našo projektno dokumentacijo za omenjeno cesto. Če jo bodo sprejeli, bomo šli v odkup, drugače pa bomo poprosili prodajalce zemljišča, naj počakajo.

Po dogovoru z izvajalcem bi morala biti na graščini Vesela Gora v juniju zamenjana okna v prvem nadstropju. Na razpisu je Turistično društvo Šentrupert dobilo odobreno 1.700.000 tolarjev; sredstva bomo porabili skladno s projektno dokumentacijo in z napotki Zavoda za spomeniško varstvo Novo mesto. Letos bi zamenjali strop samo v eni sobi, saj za kaj več ne bo denarja.

V poslovljni vežici je potrebno opraviti kar nekaj vzdrževalnih del. V vežici so zamašeni

odtoki, prav tako žlebovi; cokel in fasada zaradi vlage odpadata, potrebno je zaščititi les na vratih in očistiti zamašene žlebove. Čiščenje s sesalnikom bi opravil Gregorčič, da bi z dvigalom posesal prah tudi v višjih predelih vežice. Potrebno bo zamenjati del fasade in obnoviti cokel ter odstraniti ploščice. Za vsa dela bo potrebno pridobiti ponudbe.

Na 18. seji so se člani zbrali 8. julija 2004. KS in CGP sta šla pogledat cesto na Vihru, ki jo bodo začeli popravljati. KS želi, da bi poleg zamenjave asfalta v dolžini 850 metrov asfaltirali tudi klanec pri Matevžu Ramovšu, vendar predvidena občinska sredstva tudi za samo sanacijo za omenjeno dolžino ne bodo dovolj. KS bo kot svojo udeležbo prispevala gramoz iz Zabukovja. Pred asfaltiranjem je potrebno narediti drenažo. KS mora imeti nadzor nad izvajanjem del.

Jožefa Dovgan in Dušan Kostanjevec sta zaprosila za prodajo javnega dobra; na to je KS že dala pozitivno mnenje, vendar se je tedaj kot kupec pojavil še Rafael Berk. Člani sveta so sprejeli sklep, da svet KS ostaja pri prvotnem sklepu, po katerem se navedeno zemljišče proda prvima prositeljema. Delitev še med tretjega kupca je možna samo tedaj, če se kupci med seboj dogovorijo.

Člani sveta se morajo odločiti, po kakšni ceni želimo prodati prostore Pošti Novo mesto,

hkrati pa se odločiti, ali bomo finančno sposobni adaptacijo izpeljati. Pošti Novo mesto predlagamo, da ji damo obratovalne prostore zastoj – vendar s pogojem, da Pošta Novo mesto obnovi hišo do IV. gradbene faze oziroma III. podaljšane faze.

Ker pa je Pošta Novo mesto naš predlog zavrnila, so se člani sveta sestali na izredni seji 12. avgusta 2004; na njej so sprejeli naslednje odločitve:

Krajevna skupnost Šentrupert ponuja Pošti Slovenija d.o.o. enota Novo mesto finalizirane prostore v izmeri približno 100 m². Prostori bodo adaptirani do konca septembra 2005 po ceni 1.500 EUR/m². Pogoj za realizacijo te ponudbe je prejšnja sklenitev pogodbe o nakupu za del nepremičnine, ki je v lasti KS Šentrupert. Pošta Novo mesto v roku 30 dni po podpisu pogodbe nakaže 10% varščine od predvidenega skupnega zneska za nakup, to je 15.000 EUR po srednjem tečaju Banke Slovenije na dan plačila.

Irena Ribič

O VODOVODU

V zadnjih treh mesecih se je tudi na vodovodnem omrežju nekaj premaknilo.

V Dragi je postavljen hidrant in na novo zakopano 80 metrov cevi.

Delno je obnovljen tudi vodovod Hom-Kovačev hrib in Kovačev hrib-Druga, vse skupaj v dolžini 1660 metrov. Zgrajena sta bila tudi dva razbremenilna jaška in postavljena dva hidranta.

Na trgu v Šentrupertu je zamenjana cev in narejen razdelilni jašek.

Tudi Sela-Hrastno so v celoti povezana na zajetje Hom.

Še vedno pa nam dela preglavice oskrba z elektriko v zajetju Hom. Moteno preskrbo s pitno vodo imajo porabniki, ki so priključeni na to hidropostajo.

vzdrževalec Milan Prah

Napovednik

Dogajanja v KS in društvih	2
Utrip župnije	8
Sprehodi med ...	10
Kulturni utrip	11
Šolski utrip	13
Iz skrinje spominov	18
Upravna enota Trebnje sporoča	19

PRIPRAVA NA TRGATEV

Društvo vinogradnikov Šentrupert je v petek, 17. septembra 2004, organiziralo zanimivo predavanje *Priprava na trgatév*. Predavala sta znani enolog dr. Julij Nemanič ter specialistka za enološka sredstva Antonija Valenčič, univerzitetna dipl. inž. živilske tehnologije.

Povzetek s predavanja:

Zadnje meritve sladkorne stopnje in kisline so pokazale, da je sladkorna stopnja še zelo nizka in kisline zelo visoke, zato moramo s trgatvijo čakati, čim dlje bo mogoče.

Ponovno je bilo poudarjeno, kako je pomembna pravilna priprava kvasovk ter katere kvasovke se priporočajo za bela oziroma rdeča vina.

Zelo je bila poudarjena novost, da se pri vrenju tudi uporablja hrana za kvasovke. Predavateljica sta razložila različne tipe hrane, ki je na trgu, in kako se uporablja.

Poudarek je bil tudi na pravilni maceraciji rdečega grozdja, predvsem žametne črnine za cviček. Če je grozdje zdravo, se priporoča tudi krajša maceracija belega grozdja.

Ponovno smo obogatili znanje na področju uporabe žvepla, ki je nujno pri kletarjenju.

Letos bodo verjetno kisline visoke, zato bo potreben razkis vina. Razložena sta bila dva načina – kemični in biološki razkis. Oba načina sta zahtevna, še posebej biološki razkis, za katerega so na trgu posebne bakterije. Ti postopki so našim članom verjetno najbolj neznani, zato bomo morali na to temo še organizirati predavanja.

Vinogradnikom priporočamo, da se pri specializiranih prodajalcih še poučijo o vrsti in pravilni uporabi enoloških sredstev.

Vsem želimo veselo in uspešno trgatév in naprej uspešno kletarjenje mladega vina, potem pa spet na svidenje pri kakšnem predavanju!

Franci Bartolj, predsednik

DOGAJANJA V PLANINSKEM DRUŠTVU POLET ŠENTRUPERT

Kljub poletju smo bili aktivni in uresničili vse napovedane vzpone:

12. junija smo usvojili vrh Snežnika; poleg šolarjev iz Šentruperta so se nam pridružili tudi člani planinskega krožka iz Mokronoga, kjer je mentor Franci Gabrijel.

10. julija smo premagali strmine Grintavca; posebej je treba pohvaliti tudi starejše člane, ki so se izkazali z dobro kondicijo.

14. avgusta smo uživali v soncu na vrhu Mangarta (2678 metrov). Za najmlajše in najstarejše udeležence je ta višina predstavljala presežek.

Na vrhu Snežnika ...

2. oktobra se bomo vzpenjali na kralja Dolomitov – italijanski Piz Boe – magično mejo 3000 metrov bo prestopilo kar lepo število Šentrupečanov.

Hkrati pa ste vabljeni, da se nam pridružite 9. oktobra na peti tradicionalni pohod po Steklasovi poti. Potrudili se bomo, da bo tokrat vsem pohodnikom še posebej prijetno. Poleg Pihalnega orkestra svetega Ruperta in gostinske ponudbe bomo še marsikaj pripravili. V Nebesih pripravljamo odprtje novega obeležja z žigom, s skrinjico in z dnevnikom.

Z veseljem sporočam, da smo dobili poslovne prostore; z direktorjem Terce smo podpisali

donatorsko pogodbo in dobili v uporabo kar 36 m² prostorov. Tako nam bo pisarna prav gotovo postala drugi dom. Prizadevali si bomo, da bi bil prostor pripravljen do 9. oktobra. Seveda bomo priložnostno prostore ponudili tudi drugim društvom, ki doslej nimajo lastnih prostorov.

Konec oktobra bomo organizirali planinsko šolo za mlade. Imamo načelno soglasje kar treh osnovnih šol (Šentrupert, Mokronog in Mirna). Potrudili se bomo, da bomo imeli izvrstne predavatelje, ki bodo mladim na primeren način posredovali nova znanja, potrebna za življenje v hribih, planinah in gorah.

Bojan Brezovar, predsednik

105 LET DELA PROSTOVOLJNEGA GASILSKEGA DRUŠTVA ŠENTRUPERT

Prostovoljno gasilsko društvo Šentrupert je 105-letnico ustanovitve slovesno proslavljalo v nedeljo, 1. avgusta 2004, na trgu v Šentrupertu. Ob tej priložnosti smo operativi društva izročili v uporabo novo vozilo - kombi PEUGEOT BOXER 330 M 2 – 2Hdi s prikolico za prevoz motorne brizgalne in cevi ter opreme. To vozilo bo zamenjalo dosedanji orodni avto TAM, ki zaradi starosti več ne odgovarja potrebam operative. Finančna sredstva za nakup novega avtomobila so prispevali donatorji: Krajevna skupnost Šentrupert, gospod Jože Anderlič, ki sta bila tudi sopokrovitelja proslave, ter Gasilska zveza Trebnje. Večje zneske je prispevalo tudi 16 botrov avtomobila in nekatera podjetja, seveda pa tudi krajan našega požarnega območja v nabiralni akciji.

Novo, lepo in uporabno vozilo je bilo predano svojemu namenu

Slovesnosti so se poleg domačih članov in krajanov udeležili predstavniki skoraj vseh gasilskih društev iz Gasilske zveze Trebnje, pa tudi predstavniki pobratenega GD Ljubljana mesto, prijateljskih gasilskih društev Višnja Gora, Srednja vas pri Šenčurju ter predsednik sosednje GZ Ivančna Gorica gospod Lojze Ljubič.

Samo slovesnost je pričel predsenik PGD gospod Peter Kurent, ki je med drugim predstavil kroniko društva. Gospod Anton Strah, predsednik Gasilske zveze Trebnje, ki je bil slavnostni govornik, je na proslavi izročil občinska gasilska odlikovanja šestim marljivim članom ter pet plaket veterana starejšim članom. Državna gasilska odlikovanja pa bodo našim članom izročena na občnem zboru članov društva prihodnje leto.

Društvo pa je vsem botrom novega avtomobila izročilo diplome, pa tudi nekaterim

najbolj delavnim članom, gasilskim društvom našega IV. sektorja ter prijateljskim gasilskim društvom, s katerimi sodelujemo. Predstavniki prijateljskih gasilskih društev so našemu društvu čestitali za visoki jubilej, se zahvalili za prejeta priznanja ter tudi oni društvu in nekaterim članom izročili priznanja in odlikovanja.

Po izročitvi novega vozila operativi in njegovem preizkusu dela je vozilo in prikolico blagoslovil gospod dekan Mirko Simončič.

Gasilskega slavlja kar ne more biti brez gasilske veselice, zato smo se po slovesnosti preselili na vrt pri gasilskem domu. Tu je za veselo razpoloženje poskrbel ansambel Gamsi, vzdušje je popestril Krjavelj. Tako se je zabava v veselem razpoloženju zavlekla krepko čez polnoč.

Vsakokrat, ko med krajan zbiramo potrebna

denarna sredstva za delo in potrebe društva, poudarjamo, da moramo biti vedno pripravljene za posredovanje, hkrati pa želimo, da bi bilo takšnih posredovanj čim manj, ker je vsakič nekdo materialno oškodovan. Kako pomembna je dobra opremljenost operative društva, je pokazal velik požar po udaru strele v gospodarsko poslopje družine Vidmar s Straže. Naši člani so z gašenjem s topom iz avtocisterne omogočili, da so iz gorečega poslopja rešili živino ter kmetijske stroje, sam požar pa zatrli, da ni povzročil še večje škode. Tudi ta primer kaže, da so prispevki gasilskemu društvu dobra naložba, saj nihče ne ve, kdaj bo kdo rabil pomoč.

Franc Novak, tajnik

GASILSKI DOM SV. ROKA

Tisti, ki se kaj vozite mimo Sv. Roka, ste lahko opazovali, kako hitro je letos rasel Gasilski dom sv. Roka. Sam se tam peljem skoraj vsak dan in z občudovanjem sem spremljal, kako požrtvovalno so člani Gasilskega društva sv. Roka z ostalimi krajan in pomagači gradili svoj dom. Takšni prizori so v današnjem času zelo redki in zato si vsi, ki so pri izgradnji doma sodelovali, zaslužijo posebno pohvalo.

Gasilski dom je dobil svojo streho in je ven »iz ta hudega«, kot se reče. Do dokončanja pa bo potrebno še kar nekaj dela in denarja, vendar v uspeh nihče ne dvomi. Ker vem, da prizadevnemu Gasilskemu društvu sv. Roka lahko načrte prekrizajo le finančne težave, jih toplo priporočam za pomoč – prepričan sem, da bo v tem primeru vsak tolar zalegel za dva.

Rupert Gole

POŽAR NA STRAŽI

26. avgusta zjutraj je v gospodarsko poslopje na Straži pri Vidmarju udarila strela. Požar je na poslopju, v katerem je bil hlev z živino, stroji in orodje ter seno, gasilo 48 gasilcev. Sodelovali so vaščani, domači gasilci, na pomoč pa so prišli tudi iz Mokronoga in z Mirne. Ogenj je uničil gospodarsko poslopje, zgorelo je vse seno, uspelo pa je rešiti živino in stroje. Kljub hitri akciji in pomoči vseh pa po streli ni možno večje rešitve.

Gasilci se zahvaljujemo pomoči krajanom za prispevke, saj so le z dobro opremo in z dobro tehniko lahko dobri rezultati.

Ciril Lamovšek

S PESMIJO NA VESELO GORO

V soboto, 11. septembra 2004, je Pevski zbor vinogradnikov Šentrupert v sodelovanju z ostalimi organizatorji zopet pripravil sedaj že tradicionalno prireditev 5 pesmijo na Veselo Goro.

Na prireditvi, ki jo je povezoval Slavko Podboj, so nastopili:
Moški pevski zbor Barje,
Moški pevski zbor LPP
in Pevski zbor vinogradnikov Šentrupert.

Poleg glasbe je bilo na pretek tudi domače hrane in pristne kapljice, ki so jo obiskovalci lahko pokušali. Za vina je poskrbelo Društvo vinogradnikov Šentrupert, za dobrote pa Društvo kmečkih žena Šentrupert.

Rupert Gole

TRIDESET LET ORGANIZIRANOSTI KMEČKIH ŽENA V NAŠEM KRAJU

Če pogledamo v zgodovino našega kmeta samo od leta 1945, se nam odprejo različna obdobja življenja na kmetih.

V naši razrušeni in izropani domovini ni bilo hrane. Pa je vendar bila takoj zelo huda obvezna oddaja, saj kmetje niso niti toliko pridelali, kot so imeli napisano na odločbah za oddajo pridelkov in mesa. Tudi zapore so polnili s takimi kmeti, ki niso mogli izpolniti predpisanih dajatev.

Po tej nadlogi pa so kmetom predpisali zelo velike davke, ki so marsikaterega človeka s kmetov pognali v svet brez potnega lista.

Za vsem tem je sledilo razlaščenje zemljišč. Koliko kmetov je takrat jokalo, pa ni nič pomagalo. Začeli so ustanavljati kmetijske zadruge – najprej v Šentrupertu, potem v Trebnjem, a se finančno ni izšlo. V sedemdesetih letih je vodstvo Kmetijske zadruge Trebnje ponudilo prebivalcem te doline odvzeto zemljo.

Na sedežu Kmetijske zadruge Trebnje so takrat delovali inženirji Slavko Nemanič, Alojzij Metelko in Zupančič ter inženirka Tončka Borštnar. Ta skupina strokovnjakov je pred oblastjo odgovarjala za velike površine zemlje, pridelka pa ni bilo. Zato so najprej začeli izobraževati kmete gospodarje o boljši in večji pridelavi poljščin, mleka in mesa. Ta predavanja so bila pri nas zelo dobro obiskana.

Gospodarje so začeli vabiti na poučne ekskurzije; ker pa so mislili, da so moški premalo vplivni na svojih domovih, so šli še v organizacijo kmetic. Tej nalogi se je posvetila inženirka Tončka Borštnar. V prvih mesecih leta 1974 so se znašle kmetice organizirane v aktivih, kakor se je takrat reklo – po ruskem vzorcu.

Inženirka Tončka Borštnar je popisala žene članov Kmetijske zadruge Trebnje, ki smo bile po vseh neuspehih zelo malodušne.

S predavanji in z ekskurzijami nam je vlivala voljo do dela; podobno tudi ostali inženirji kmetijstva. Od nas pa so zahtevali, da smo prodali Kmetijski zadruge Trebnje, kar smo pridelali. Kdor je prodajal mimo njih, so ga črtali iz članstva.

Inženirki Borštnarjevi moramo biti danes samo hvaležni, ker se je toliko poglobila v naš kmečki življenj. Vsako zimo smo imele predavanja iz zdravstva, prehrane in celo iz

materinščine. Imele smo predavanja o vzgoji rož in urejenosti domov. Zvrstilo se je veliko kuharskih in šiviljskih tečajev, ki so bili vedno dobro obiskani.

Želele smo si znanja, saj nam šola ni bila vsem dosegljiva. Prometne zveze so bile silno slabe, pa tudi denarja ni bilo.

V Kmetijski zadruge Trebnje so poskrbeli tudi za posojila, s katerimi naj bi obnavljali hleve, delali gnojnične jame in nakupili kmetijske stroje. Posojila so bila ugodna, saj naj bi jih odplačevali z živino in s pridelki. Vendar sprva veliko ljudi ni zaupalo, saj so imeli nekateri silno slabe izkušnje s posojili izpred druge svetovne vojne, ko je zaradi dolgov marsikatera kmetija propadla.

Inženirko Tončko Borštnar je nasledila Marinka Potokar, poročena Sever, zadnjih deset let pa predvsem inženir Janko Širec.

Vsem trem v imenu nas starejših iskrena zahvala, saj smo veliko hudega preživeli. Oni pa so nam dali korajžo, da se kljub izposojeni zemlji da priti do denarja. V tistih časih ni bilo služb za žene; ko je bil marsikdo zelo zelo obupan, ste nam vi vlili korajžo, da smo začeli delati in si doma ustvarili blagostanje. Opremil in modernizirali smo svoje kmetije – v pretežni meri z deležem žene.

Danes mnoga naša okna in balkone ter gredice krasi veliko rož. Tudi za tem je mnogokrat delo naših pospeševalcev.

Do leta 1996 se je naše društvo imenovalo AKTIV; tistega leta pa smo se uradno preimenovali v DRUŠTVO KMEČKIH ŽENA.

V društvu smo bile članice med seboj prijateljice. Sodelovale smo tudi z drugimi sorodnimi društvi – kjerkoli so nas potrebovali.

Danes, ko vsak dan kmetije odmirajo, bi se moral spet najti kakšen pospeševalec, ki bi

nam znal prišepniti, kaj naj sedaj delamo s svojimi kmetijami, da bi zagotovili poseljene in obdelane domačije in na njih življenje, ki bi bilo odvisno predvsem od dela pridnih kmečkih rok, brez subvencij, hkrati pa bi tudi znali ohraniti lep slovenski jezik in bi cenili slovensko narodno pesem.

Saj nam tudi zgodovina govori, da tudi prej, ko so bili Slovenci pod avstrogrsko oblastjo, je le kmečki življenj ohranil slovensko besedo, mesta pa so bila ponemčurjena. Če pogledamo naprej – v Jugoslaviji, koliko se je govorilo v srbohrvaškem jeziku, danes pa že marsikdo zna več napisati v angleščini kot v domačem jeziku, vsaka druga beseda pa je KUL. Naloga kmečkega človeka je, da se tudi sedaj ohrani. Vemo, da so največji sinovi našega naroda zrasli na kmečki zemlji.

Današnja družba ni naklonjena kmetu, saj jim je žal denarja, ki ga dobi v obliki subvencij. Bili smo priča, kaj vse se je lani dogajalo z mlekom. Nobeden ni bil kaznovan, pa so uničili toliko dobrega mleka, ki je za kmeta zelo dragoceno živilo.

Direktor Celjskih mlekarj je imel pripombo, da so bili vsi vojaki jugoslovanske armade cepljeni s kloranfenikolom, pa zato ni noben vojak umrl.

Naše društvo ni bilo ustanovljeno na našo pobudo, ne z v naprej napisanim statutom. Res smo lahko vesele, da so nas v Kmetijski zadruge Trebnje kar določili za članice. Omogočili so nam, da smo preko ekskurzij videle vse dele naše lepe Slovenije in spoznale vse obmejne države. Tega pa ne bi bilo, če ne bi bile organizirane.

Obiskale smo vse vinske gorice, vse vinske kleti in primerjale, kje je bolje: doma ali drugje. Iz vsega tega pa smo se tudi marsikaj naučile.

Obiskale smo vse večje vrtnarije v domovini, pa tudi marsikaj od tam prinesle domov.

Za lansko leto pa se moramo zahvaliti tudi inženirju Tomažu Jerovšku, ki se je med nami zelo dobro znašel.

Vseh trideset let smo v društvo vlagale lju-bezen, s srcem negovale obstoj in napredovanje.

*Malči Kostevc, divša predsednica
Društva kmečkih žena Šentrupert*

OBLETNICE

Komaj se otrok rodi, že mu starši pripravijo prvo praznovanje. Kasneje se rojstnim dnevom pridružijo še drugi veseli dogodki, ki jih je prav tako vredno proslavljati, zato nas obletnice spremljajo skozi vse življenje. Žal pa nas vedno ne spremljata samo sreča in radost.

Kadar sonce na nebu zagrnejo oblaki, se že oziramo v nebo: »Bo le blagodejni dež, ali bog ne daj, v teh poletnih dneh, kaj hujšega?« V življenju ni veliko drugače. Samo za trenutek te zapusti sreča in te že lahko kaj doleti, kar ti usodno zaznamuje življenje. Takšnega dogodka ne moreš pozabiti, a hkrati tudi ne praznovati.

Pred petindvajsetimi leti je v enem samem mesecu v našem kraju nesreča obiskala tri mlade družine. Dolgotrajnemu zdravljenju v bolnišnicah zaradi poškodbe hrbtenjače je sledila še rehabilitacija v Institutu za rehabilitacijo v Ljubljani. Ob vrnitvi v domače okolje smo se srečevali z najrazličnejšimi težavami, ki so običajne spremljevalke življenja v invalidskem vozičku: stopnice, pragi, preozka vrata, neprimerne sanitarije, nedostopnost večine javnih ustanov ... Vsak po svoje smo poskušali olajšati nastali položaj, pri čemer smo bili deležni različnih oblik pomoči. V takih primerih so najbolj koristni nasveti »enakih med enakimi«.

Približno v istem času se je do tedaj enotno Društvo paraplegikov Slovenije reorganiziralo in nastala so manjša regijska društva ter krovna organizacija Zveza paraplegikov Slovenije. Do sprememb je prišlo zaradi naraščanja članstva in lažjega ter boljšega

Med gradnjo delovno bivalnega centra sta med najbolj prizadevnimi tudi Šentruperčana Jože Okoren in Vinko Ahlin

spremljanja njihovih potreb. V Društvo paraplegikov Dolenjske, Bele krajine in Posavja je včlanjenih približno sto članov. Društvo zelo uspešno vodi domačin Jože Okoren. S svojimi aktivnostmi si prizadevamo, da bi zadovoljili potrebe članstva na najrazličnejših področjih. Med drugim nudimo pomoč novim članom pri vračanju v domače okolje, spremljamo socialno stanje članov in v hudih primerih tudi ukrepamo, skrbimo za izobraževanje predvsem mlajših in jim pri tem nudimo pomoč, omogočamo prevoze članom z društvenim kombijem, organiziramo športna, rekreativna in družabna srečanja, obiskujemo člane – še posebno v bolnišnicah in v domovih za starejše občane, rešujemo stanovanjske stiske članov, sodelujemo s strokovnimi sodelavci, z drugimi društvi, s centri za socialno delo, z zdravniki in s patronažno službo ... Posebno skrb namenjamo mladim, ženskam in starejšim.

Naš prostor na Novem trgu v Novem mestu, kjer je sedež društva, postaja pretesen za boljše delo. Vedno znova se srečujemo s težavami pri parkiranju, saj smo vezani

izključno na osebni prevoz, zato sta upravni odbor in občni zbor društva podprla idejo predsednika, da zgradimo nov – delovno bivalni center. Z veliko delovno vneto je nato predsednik društva začel iskati primeren prostor za gradnjo. Ob razumevanju Mestne občine Novo mesto za naše potrebe smo lani kupili primerno parcelo poleg Šolskega centra in Dijaškega doma v Novem mestu. Nekaj članov »se je šlo arhitekta« in narisalo svoj osnutek našega doma; kar precej predlogov je bilo upoštevanih v projektu. Imenovali smo gradbeni odbor, ki bdi nad samo gradnjo in pridobivanjem sredstev. Sredi avgusta je naš dom že dobil streho. Menim, da je to najlepše možno darilo ob petindvajsetletnici, saj si ga je Društvo paraplegikov Dolenjske, Bele krajine in Posavja s svojim delom tudi zaslužilo.

Meni pa je bilo v teh letih najlepše, da sem lahko živel v kraju, ki ga imam rad, in med ljudmi, ki me razumejo.

Vinko Ahlin

UTRIP ŽUPNIJE

OB SREBRNI MAŠI DOMAČINA LOJZETA ZUPANA

Zupanov Lojzek, kakor smo ga vsi klicali, je končal osnovnošolsko obveznost v šolskem letu 1965/66. Nanj so samo najlepši spomini. Bil je zelo skromen, nikomur ni lasu skrivil, predvsem pa je bila v njem ena sama hvaležnost vsakomur za vse, kar je kdo storil zanj. Ko se je po končani osnovni šoli govorilo, da se je odločil za poklic duhovnika, temu nihče niti v sanjah ni oporekal. Vsi smo vedeli: To je edini način, s katerim bo Lojzek lahko vsem, ki so kaj dobrega storili zanj, dobroto tudi povrnili.

Danes, po toliko letih, lahko samo potrdimo, da smo prav mislili ...

Spoštovani gospod župnik Lojze Zupan, tudi v imenu bralcev časopisa ŠentRUPERT iskrene čestitke ob srebrni mašil
J. Z.

Župnik Lojze Zupan ob blagoslovitvi kapele

O SEBI

Svoj največji dar, življenje, sem prejel 6. novembra 1949 na Hrastnem, v zaselku Dol. Danes samo še tu in tam stoji kakšna hiša. Od tod je dobro uro hoda do Šentruperta, kjer sta osnovna šola in župnijska cerkev.

Na samotnem griču je tekla zibelka mojega življenja. Spominjam se, da smo kljub veliki revščini in pomanjkanju bili srečni in zadovoljni. Toda Bog je kmalu potrkal na naša vrata s hudimi preizkušnjami. Ko sem bil star osem let, smo štirje otroci – moje sestre in jaz – izgubili očeta, naslednje leto pa še

mamo. Kot strela z jasnega je prišel nad nas ta udarec, odtrgal nas je drug od drugega in kot ptički smo morali zapustiti svoje najljubše gnezdo. Toda izpolnile so se mamine besede, ko nas je umirajoča tolažila: »Ne jokajte, Bog sam bo poskrbel za vas!« Tako sem že na dan njenega pogreba dobil nove starše, ki mi niso dali samo strehe, kruha in obleke, temveč tudi ljubezen, ki sem je bil najbolj potreben.

Zdaj se je moja pot življenja nadaljevala v dobri krščanski Slapšakovi družini. Ko sem ob koncu osnovne šole zaslišal Gospodov klic *Hadi za menoj*, mi je prav njihova dobrota, ki sem jo tako močno doživljal, dajala moč in pogum, da sem

se lahko odzval Božjemu klicu. Odšel sem v gimnazijo k salezijancem na Reko, odslužil dve leti vojaščine, stopil v noviciat in maturiral v Želimljem. Po teološkem študiju v Ljubljani sem bil posvečen v duhovnika – salezijanca. Takrat sem izkusil, da me je Bog v zameno za nenadomestljivo mamo, očeta, dom, ki mi jih je v ranih otroških letih vzel, če smem tako reči, obdaril s skrbnimi krušnimi starši, z mnogimi brati in s sestrami, vrhu tega še z dragocenim darom duhovništva. Z vero in upanjem, da vse *premorem v Njem, ki mi daje moč*, sem imel pogum stopiti v vrste Kristusovih sodelavcev.

Svojo duhovniško pot sem nastopil v Celovcu, med koroškimi Slovenci. Dve leti sem bil vzgojitelj v Marijanišču. To je bil dom za slovenske dijake, ki so obiskovali slovensko gimnazijo. Ob sobotah, nedeljah in praznikih sem hodil na pastoralno pomoč več koroškim župnijam.

Po dobrih dveh letih vzgojnega dela v Celovcu sem prejel novo službo prvega kaplana na novoustanovljeni župniji v Radencih. Še vedno hranim lepe spomine na ta kaplanska leta med dobrimi in prijaznimi Prleki. V glavnem sem poučeval verouk; moje veselje je bilo še zlasti pri mladini, pevskih zborih in bolnikih; hkrati pa smo gradili novo cerkev.

Po petih letih, ko je bila cerkev zgrajena in sem se že veselil, kako bo prijetno delati v novih, lepših prostorih, so me predstojniki poslali na drugi konec Slovenije, na Gorenjsko, za župnika v župnijo Goriče, s podružnico v Zalogu. V tej župniji se nahaja tudi bolnišnica Golnik. Tako mi je skupaj s skrbjo za župnijo bila naložena še duhovna oskrba bolnikov.

V Goričah sem že osemnajst let. Župnija obsega pet vasi in šteje okoli 1700 prebivalcev. Večinoma so kmetje, živinorejci. Ljudje so dobri, prijazni, gostoljubni, pripravljeni sodelovati v farnem življenju. V župniji imamo osnovnošolski verouk, srečanja z mladimi – odvisno od

dovzetnosti posamezne generacije, župnijski pastoralni svet in ključarje, otroški, dekliški in mešani pevski zbor ter živahno ljudsko petje z organistinjo s. Francko Žižek, frančiškanko. V času mojega bivanja v Goričah so se veliko obnavljali župnijska in podružnična cerkev ter župnišče. Tudi novi zvonovi so zapeli in okolica je zaživela z denacionalizacijo nazaj pridobljenim novim parkom.

Rad bi povedal, da mi delo z bolniki, čeprav ga z veseljem opravljam, jemlje veliko časa in moči in me priklepa na dom, saj moram biti v stalni pripravljenosti, da ne bi bilo prepozno, saj me – žal – prepogosto kličejo k že umirajočemu. Vrh tega moram tudi sam premagovati hudo bolezen in sem že nekajkrat hodil po robu med življenjem in smrtjo.

V teh 25 letih duhovništva mi s trpljenjem ni bilo prizaneseno. Prestal sem sedem težkih in tri lažje operacije. Zato so mi bolniki toliko bolj pri srcu in jih lažje razumem. Zadovoljen sem, da mi je na Golniku uspelo doseči, da v bolnišnici duhovnik ni nadležen tujec, ampak sodelavec zdravnikov, medi-cinskih sester in ostalega osebja, ki skrbi za zdravje bolnikov. 1995 smo uredili začasno kapelo, letos februarja pa je nadškof Franc Rode blagoslovil novo, zares lepo kapelo, katere finančno breme je ležalo na ramah župnije. Kapela je vedno odprta za bolnike in zdravstvene delavce; ob petkih popoldne pa je v njej sveta maša.

Če mi le župnijske obveznosti dopuščajo, se rad dlje časa zadržujem pri bolnikih, ki ne prosijo za zakramente, so druge vere ali se nimajo za verne, pa želijo z mano deliti svojo izkušnjo bolezni in trpljenja, duševno stisko, strah, dvome, pa tudi upanje na ozdravljenje, iskanje smisla in tipanja za Bogom. Hvaležen sem jim za prijeten občutek, ki mi ga zbuja, ko gledajo v duhovniku človeka, ki jih je pripravljen poslušati in zanje moliti. In ko ugotavljam, koliko miru in tolažbe prinesejo vernemu bolniku zakramenti in prijazen obisk, kako se sorodniki prenehajo bati zanj, potem si vedno znova pritrdim, kako lepo je biti duhovnik.

Lojze Zupan, SDB, župnik v Goričah

ŠENTRUPERSKE FAROVŠKE POČITNICE IN UTRIP ŽUPNIJE

Tudi letošnje poletje je prineslo marsikaj zanimivega, razvedrilnega, pa tudi poučnega in koristnega. Prav je, da smo si vzeli čas zase, za svojo družino in prijatelje ter z njimi preživeli del počitniškega in dopustniškega časa. Tako smo lahko spletli niti medsebojne povezanosti v sproščenosti, razvedrilo in zabavi, ki je najbolj srčna vez med nami poleg tiste uradne ali profesionalne. Pa bodimo še malo sproščeni in pustimo uradne stvari za konec tega članka!

»Popotovanje župnije« se je začelo že konec junija, ko je skupina Cantamus nastopila na koncertu, ki so ga pripravili slovenski izseljenci ob vstopu Slovenije v EU v Düsseldorfu. Prek pojočih deklet in fanta s kitaro se je tako predstavila šentruperska fara in mnogi izseljenci so veselo obujali spomine z mladimi iz Šentruperta.

Cerkveni pevski zbor je sklenil »letni program« z izletom v Veržej in jeruzalemske gorice, kjer so se člani lahko dodobra naužili lepote vzhodne Slovenije in njenih dobrot.

Župnijski urad je tudi to poletje ponudil peter počitniški program. Skupina skoraj 50 mladih je v začetku julija odšla za teden dni na Uskovnico, kjer smo preživeli prave planinske počitnice – ob vsestranskem nabiranju kondicije z vzponi na vrhove, pohodi in seveda z igranjem nogometa. Tudi obisk najvišje ležečega »kina« je bil več kot dober. Vsakodnevne pobožne vaje (hm, kako zastarel izraz!) niso delale problemov, še več, prav dobre so bile za boljše počutje in povezavo skupine.

Po kratkem predahu pa se je konec julija skupina družin odpravila v že tradicionalni Ankaran. Sonca je bilo ravno prav, tudi hladno je bilo v tolikšni meri, da smo se lahko ohladili, voda je še zmerom mokra in slana (razen tista iz pipe), tudi čoln je opravil svoje poslanstvo.

Takoj za tem pa je sledil oratorij. Čeprav so se številni animatorji z mešanimi občutki že konec junija pripravljali na oratorij, ki je potekal šele prvi teden avgusta, pa se je vse izvrstno izteklo. Nad 50 otrok se je udeležilo vsakodnevni programov in 10 animatorjev s sestrama Ivanka in Dani kot voditeljicama je kljub kakšnemu zapletu uspelo pričarati ustvarjalen in zabaven teden.

Vsi ti programi so tudi letos obrodili veliko sadov in eden izmed takih je Oratorijski cajtnig,

ki vam je na voljo kot priloga tega časopisa. Da pa smo ta časopis delno uspeli narediti tudi v barvni obliki (prvi barvni oratorijski časopis v Sloveniji!), je kriva recenzija tega časopisa v tedniku Družina, ki je izšla zadnje avgustovsko nedeljo.

Na materialno sakralno dediščino naše fare tudi nismo pozabili. Redni obiskovalci nedeljske maše lahko že kar nekaj časa občudujete novo zastekljeno okno v prezbiteriju župnijske cerkve, vse druge pa prisrčno vabimo, da pridete kakšno nedeljo v cerkvene klopi in si tisto urico vzamete čas vsaj za ogled lepote, ki so jih postavili naši predniki in se sedaj obnavljajo.

V prezbiteriju so restavrirana vsa okna in upamo, da bodo do pozne jeseni tudi vsa zastekljena. Prav tako je zaključena obnova orgel in jih bodo v prihodnjih tednih še postavili na svoje mesto. Zato se že zdaj lahko veselimo nedelje, 10. oktobra 2004, ko bo prišel med nas biseromašnik gospod Lojze Zupan, naš rojak, in ob tej priložnosti bodo obnovljene orgle slovesno zaigrale. Že sedaj lahko zapišemo, da brez pomoči in darov vseh faranov ne bi mogli narediti vsega tega, levji delež pa nosi naš veliki donator gospod Jože Anderlič, ki je pripomogel, da so orgle obnovljene tako v župnijski cerkvi kot tiste na Veseli Gori.

Da imamo neprecenljivo dediščino po naših cerkvah, se včasih drugi bolj zavedajo kot mi sami. Pa ne samo, da bi jo občudovali, tudi prilastiti si jo hočejo. Tako se je konec avgusta zgodilo v cerkvi na Velikem Cirkniku, da so nepridipravi odtujili nekaj kipov z oltarjev. Na srečo so budne oči faranov na Cirkniku in hitro posredovanje policije zausstavile trajno izgubo neprecenljivih zakladov naših krajev.

Naj nam bo to vandalsko dejanje vsem v opomin in spomin, da smo sami odgovorni za svoja dejanja in dela, ki so nam jih zapustili naši predniki. Sicer pa nam je Bog vstavil v naša srca vest, ki naj nas usmerja in opominja na poti našega življenja. Zato smo lahko le ponosni na dosežke našega dela, saj je prav naša povezanost med seboj in z Bogom zagotovilo uspeha.

Marko Suhoveržnik

SPREHODI MED ...

SPREHODI MED RUDNINAMI MIRNSKE DOLINE:

»Računamo tudi na izdatne zaklade železove rude ...«

Bilo je leto 1893, ko je deželni poslanec Ivan Hribar, kasnejši ljubljanski župan, v deželnem zboru predstavil svoj program in predlagal gradnjo železniških prog v krajih, kjer bi lahko izkoriščali tudi naravna bogastva. Hribarjev predlog je vključeval tudi izgradnjo proge Trebnje – Mirna – Mokronog, ki naj bi po njegovih ocenah "tekla tudi po rodovitnih in obljudenih krajih in bi bila aktivna". Računali so na izdaten izvoz lesa, na živinorejo in vinogradništvo, premogovnik bi utegnil dati 250.000 ton letno, računali so na "izdatne zaklade železove rude". Toda ta račun je bil takrat ocenjen za pretirano optimističnega, na kar je javno opozarjal tudi dr. Ivan Tavčar, kasnejši ljubljanski župan in slovenski pisatelj, ter svaril pred prenačljeno odločitvijo. Predlog je bil zadržan za dvanajst let.

Bolj uspešen v prepričevanju deželnega zbora za gradnjo železniške proge v Mirnski dolini je bil leta 1905 poslanec France Povše iz Ljubljane. "Poskusi so pokazali, da bi se dal šentjanški premog dobro koksirati, da ima tudi Mirnska dolina premog, da je okolje bogato s cinkom, svetlico, kremencem in surovinami za porcelan in končno, da okrog Št. Ruperta kopljejo železovo rudo," je prepričeval takratne poslance, da so po dvanajstletnem odlašanju leta 1905 sprejeli poročstvo za gradnjo železniške proge Trebnje – Šentjanž.

Koncesijo sta dobila grof Anton Barbo z Rakovnika in baron Ludvig Berg z Mirne. Progo so slovesno odprli za javni promet leta 1908. Toda namesto navdušenja je kmalu po otvoritvi zavladalo splošno nezadovoljstvo. Po poročilu deželnega poslanca Hladnika je bila proga skrajno slabo zgrajena. Poleg tega pa se tudi računi, na podlagi katerih so gradili šentjanško progo, niso obnesli. Ali so bili "rudni zakladi" Mirnske doline precej cenejši?

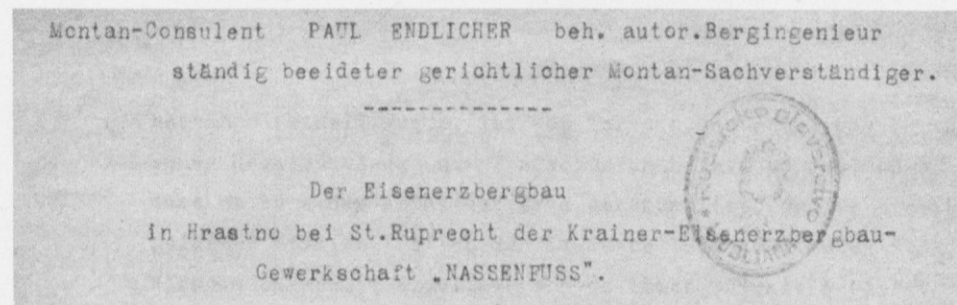
Pri premogu ni šlo toliko za precenjene zaloge. Odkopavanje premoga je imelo v Šentjanžu takrat že stoletno zgodovino in zaloge premoga so bile za takratno proizvodnjo resnično velike. Premogovnik je imel velik sloves in leta 1903 je poročevalec v

Slovenskem narodu zapisal: "Delo v Šentjanški premogokopni družbi vodi inženir s pazniki; pri razkrivanju premoga pa dela 100 delavcev. Pristopniki k družbi si morajo obetati lepe dobičke. Premogovnik bo mogel zalagati s premogom vso deželo". Izgradnja železniške proge od Trebnjega do Šentjanža je za premogovno družbo obetala prevoz premoga v smeri Jesenic in v smeri Trsta. Zgodilo pa se je nekaj nepričakovanega: leta 1909 so močno zvišali železniške tarife. Kot piše Ivan Mohorič v svojem delu "Zgodovina železnic na Slovenskem" (Slovenska matica, 1968), je tovornina iz Šentjanža do Jesenic znašala dotlej 53 vinarjev za 100 kg in se je po novem povečala na 71 vinarjev. Voznino so računali ločeno od Šentjanža do Ljubljane, ker so bile dolenske železnice zasebna delniška družba, po njihovi tarifi, od Ljubljane naprej pa po tarifi državnih želez-

nic. Če bi bila dolenska proga podržavljena, bi znašala tovornina samo 59 vinarjev. Tovornina od Šentjanža do Trsta, kjer so od Ljubljane naprej računali voznino po tarifi južne železnice, je znašala 99 vinarjev. Po načrtu bi se morala zvišati na 113 vinarjev. Če bi računali enotno tarifo od Šentjanža do Trsta, bi znašala samo 91 vinarjev. Šentjanška premogovna družba ni mogla konkurirati s Trboveljsko družbo, ki je plačevala iz Trbovelj do Trsta le 70 vinarjev tovornine. Razen tega je v Trstu šentjanški premog naletel na občutno konkurenco angleškega premoga, ki je poceni prihajal v Trst po morju. Proizvodnja premoga v Šentjanžu je bila krepko pod pričakovanimi 250.000 tonami letno.

Povšetove trditve, da se tudi drugod po Mirnski dolini nahaja premog, so bile sicer pravilne, vendar za ta nahajališča nikoli niso bile ocenjene ekonomsko pomembne zaloge. Podobno je bilo tudi s trditvami o svinčevi in cinkovi rudi, ki so jo v preteklosti sicer odkopavali in predelovali v topilnici v Šentjanžu. Svinčevo in cinkovo rudo so na območju med Šentjanžem in Trebelnim geologi iskali še v sedemdesetih letih prejšnjega stoletja, rezultati pa niso bili vzpodbudni.

Kremenčev drobir na Irsovcu pri Mirni odkopavajo še danes, trditev poslanca Povšeta o glini za porcelan pa je bila zmotna. Glino v Mirnski dolini so sicer dolga leta res kopali in jo uporabljali v opekarni Prelesje pri Šentrupertu. Glina pa ni bila čista, vsebovala je apnenčev pesek in niti za kakovostno opeko ni bila primerna.

Naslov poročila, v katerem je rudarski inženir Paul Endlicher leta 1913 močno precenil zaloge železove rude na Hrastnem pri Šentrupertu

KULTURNI UTRIP

DELOVNO POLETJE SKUPINE CANTAMUS

Drugače pa je bilo pri ocenah železove rude na Hrastnem. Še leta 1913 je rudarski inženir P. Endlicher v svojem šest strani dolgem poročilu "Der Eisenerzbergbau in Hrastno bei St. Ruprecht der Krainer-Eisenerzbergbau-Gewerkschaft "Nassenfuss" z veliko verjetnostjo ocenil 24.000.000 ton zalog železove rude. Bolj skromno oceno rudnih zalog na Hrastnem je še istega leta podal rudarski inženir L. Wurtz v svojem devet strani dolgem poročilu "Das Eisenerzvorkommen bei Nassenfuss in Krain". Nato pa je minilo štirideset let, da so geologi z rezultati novih raziskav zavrgli te precenjene ocene. Inženir Boris Berce je leta 1953 ocenil zaloge železove rude na Hrastnem samo na 20.000 ton. Ob tem je sicer poudaril, da se številka lahko tudi bistveno poveča, vendar pa ni videl razloga, da bi lahko ocenil rudišče tako optimistično, kakor sta to storila Endlicher in Wurtz.

Leta 1953 je raziskovalec slovenskih rudišč B. Berce podal naslednji zaključek:

"Na območju Hrastnega lahko pričakujemo samo majhne lokalno boljše mineralizirane čoke. Pravilnosti v nastopanju posameznih čokov ni, ker so tektonska delovanja porušila prvotno enoten horizont boljše mineralizacije. Vsa ta sledenja prav gotovo ne bi bila toliko uspešna, da bi lahko pokrila stroške in zato predlagam, da se raziskovanja na območju Hrastnega popolnoma opuste."

Danes se pravzaprav ne moremo pohvaliti z nacionalno pomembnim mineralnim bogastvom Mirnske doline, ponosni pa smo lahko na bogastvo mineralne pestrosti in na zgodovino rudarjenja v Mirnski dolini, ki je omogočilo takratni razvoj, med ostalim tudi izgradnjo železniške proge, pa čeprav se v tem primeru "računi niso najbolje izšli". Vlak z redkimi potniki sicer še vedno nekajkrat na dan zapelje po dolini, včasih pa je tudi že kot muzejski primerek. Ali bo to njegova prihodnost?

Jože Uhan

Poletje je čas počitka in oddiha, a pevke skupine Cantamus s kitaristom Jožetom Krncem na čelu smo se v tem času lotile dveh zahtevnih podvigov in jih tudi uspešno izpeljale.

Prva zahtevnejša naloga je bila izvedba samostojnega koncerta v Hudičevem Turnu v Soteski pri Dolenjskih Toplicah. V toplem večeru 18. junija smo poslušalcem predstavile večino našega repertoarja. Pesmi smo razdelile v tri sklope in v sproščenem vzdušju z dvema kratkima premoroma pele kar debelo uro. To je bil naš prvi samostojni koncert. Z njim smo bili zadovoljni tako skupina Cantamus kot tudi občinstvo.

Čeprav smo se na koncert v Dolenjskih Toplicah dolgo pripravljali in bi se nam vsem kratek premor gotovo prilegel, pa si tega nismo privoščili. Z vsemi močmi smo se začeli pripravljati na koncert in mašo, ki sta nas čakala v začetku julija v Düsseldorfu. Tja so nas namreč povabili slovenski izseljenci, ki so si v Nemčiji ustvarili nov dom. Odpravili smo se 1. julija v zgodnjih jutranjih urah. Gospod župnik nam je za tiste dni prepustil kombi in voznika Marka Suhoveršnika, ki je skrbel tudi za dokumentiranost našega potepanja po Nemčiji. Vožnja je trajala kar enajst ur in za Marka in našega kitarista je bila po njunih besedah tudi naporna. (Kar predstavljajte si enajst ur preživeti s

sedmimi zgovornimi dekletii!) Proti večeru smo prispeli na cilj, kjer so nas gostoljubno pričakali Franc, Darko in Janja Štamcar. Skupaj so nam razkazali del Düsseldorfa, nato pa smo se odpeljali do družin, ki so nas v tistih dneh gostile. Stanovali smo pri »šentruperskih« družinah Darka in Franca Štamcarja ter pri Livkovih. Naslednji dan smo si pod vodstvom gospe Rozine Lovrenčič ogledali del severnega Porenja – Vestfalije, in sicer mesti Köln in Aachen. Že je bila tu sobota in z njo najpomembnejši del našega gostovanja – koncert v cerkvi svetega Petra v Düsseldorfu, ki sta ga organizirala mladinska pevska skupina Eskala in slovenska župnija Essen ob pomoči slovenskih ministrstev za kulturo in za zunanje zadeve. Koncert je trajal dobri dve uri. Nastopilo je sedem pevskih zborov. Slovenijo so poleg skupine Cantamus predstavljali še Ljudski pevci iz Vitomarcev, nastopili pa so tudi skupine slovenskih zdomcev Eskala, trio Bled in Slovenski cvet iz Mörsa ter nemška zborna MGV Eintracht iz Schiefbana in FSK Niederberg in Frohsin. Koncert je bil za mnoge tamkaj živeče Slovence odsev njihove domovine, slovenska beseda in pesem pa

balzam za njihova srca, ki so močno navezana na stotine kilometrov oddaljeno Slovenijo. V prepletenosti slovenskega in nemškega jezika, narodnih, cerkvenih, domovinskih in ljubezenskih pesmi smo nazadnje vsi nastopajoči skupaj zapeli še pesem Dajte mi zlatih strun, v katerem je solo zapela Darja Štamcar. Večer smo preživeli v prijetnem druženju z vsemi nastopajočimi in s slovenskimi izseljenci. Ostal nam je še zadnji dan našega bivanja v Nemčiji. Minil je v znamenju zahvaljevanja in poslavljanja od gostoljubnih družin. Zaključili smo z mašo v Essnu, pri kateri smo tudi sodelovale s petjem. Veselilo nas je, ko smo videle zadovoljne obraze naših rojakov in jim obljubile, da še pridemo. Po dneh gostovanja v Düsseldorfu smo si

člani skupine Cantamus privoščili krajši premor, sedaj pa se že pripravljamo na nove podvige, ki nas čakajo v jesenskih dneh. Pridno se učimo novih pesmi, ki jih bomo predstavili v Šentrupertu 23. oktobra 2004 na koncertu »Kaj morem, če sem mlad«.

Pri organizaciji naših poletnih podvigov so nam pomagali gospod dekan Mirko Simončič, Marko Suhoveršnik, Krajevna skupnost Šentrupert, Punt d.o.o., Turistično društvo Šentrupert, Vinarstvo Frelj, Vulkanizerstvo Prijatelj, Turistična kmetija *Pri Vidi*; vsem skupaj še enkrat najlepša hvala. Hvala tudi našim staršem in vsem vam, ki nas radi poslušate.

Mateja Ramovš

POLETJE V ŠENTRUPERTU JE SKLENJENO

Tudi letošnje poletje v Šentrupertu je bilo kulturno bogato in uspešno.

S prvo prireditvijo smo pričeli že v zadnjem mesecu pred koledarskim poletjem, ko je 5. junija v cerkvi v Šentrupertu nastopila skupina Terra Folk. Koncert je bil sicer prvotno namenjen na odru za gradom na Veseli Gori, vendar smo ga morali zaradi slabega vremena prestaviti v cerkev v Šentrupertu, ki se je izkazala za fantastičen ambient, tako da smo bili tako poslušalci kot tudi izvajalci zelo navdušeni.

V soboto, 26. junija, je na trgu v Šentrupertu nastopila Helena Blagne s celovečernim koncertom. Koncert je spremljala tudi gostinska ponudba, ki jo je organizirala Gostilna Jaklič, tako da je bilo na trgu veselo dolgo v noč.

V nedeljo, 27. junija, se je v soorganizaciji Kulturnega društva Šentrupert in Območne izpostave JSKD Trebnje odvil nastop harfistke Sofije Ristič. Sicer maloštevilno občinstvo je uživalo ob zvokih harfe, ki so napolnili notranjost cerkve. Za tiste, ki so

ta inštrument poslušali prvič, je bilo to posebno doživetje.

13. julija je v cerkvi na Veseli Gori s svojim nastopom navdušila violinistka Anja Bukovec. Nastopila je ob spremljavi pianistke Mateje Urbanč. Po koncertu je bila za vse prisotne tudi pogostitev v kleti graščine na Veseli Gori, tako da smo s prijetnim druženjem nadaljevali v pozen večer. Anja Bukovec pa se je za slovo fotografirala na trgu v Šentrupertu pred plakatom, ki vabi na njen koncert.

V nedeljo, 29. avgusta, pa je na trgu v Šentrupertu potekal veliki poletni koncert Pihalnega orkestra sv. Ruperta z gostjimi – Katrinami. Koncert je bil namenjen tudi osrednji počastitvi 5-letnice obstoja pihalnega orkestra. Ob tej priložnosti je Pihalni orkester sv. Ruperta predstavil tudi svojo prvo glasbeno zgoščenko. Skupina Katrinas pa je na koncertu premierno izvedla skladbi Letim in Zelen žafran, ki ju je skladatelj Rok Golob priredil za pihalni orkester in posebej za ta večer.

Rupert Gole

GLASBENA ZGOŠČENKA

Konec avgusta je Pihalni orkester sv. Ruperta izdal svojo prvo glasbeno zgoščenko, s katero je obeležil tudi svojo 5-letnico obstoja. Zgoščenska je bila prvič predstavljena na Velikem poletnem koncertu v nedeljo, 29. avgusta, na trgu v Šentrupertu, kjer je bila tudi na prodaj po promocijski ceni 2.000 SIT.

Na zgoščenko je dirigent Boštjan Dimnik uvrstil 9 skladb in s takšnim izborom ustvaril nekakšen predstavitveni projekt, saj gre za različno zahtevne skladbe. Zgoščenska je izšla v nakladi 1000 izvodov in se prodaja po ceni 3.000 SIT, za večje količine pa je seveda možen dodaten popust.

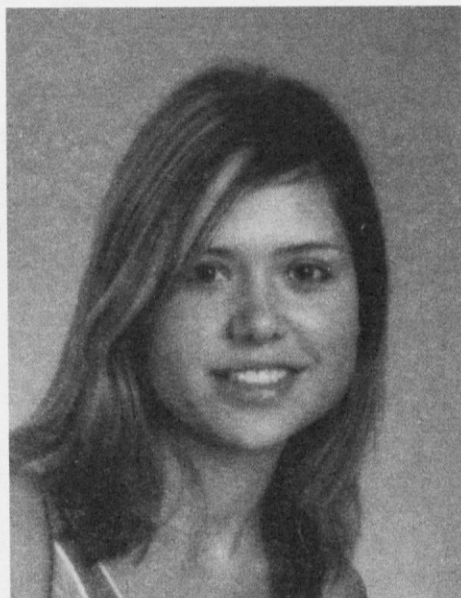
Za naročilo zgoščenske lahko pokličete na telefonsko številko
07 34 34 600
ali 041 454 186

Pihalni orkester si želi, da bi si svoj izvod čimprej zagotovili in tako tudi pripomogli k uspešnemu nadaljnjemu delu orkestra.

Jože Kos

ŠOLSKI UTRIP

NADVSE USPEŠNA LETOŠNJA GENERACIJA MATURANTOV

Vsakoletna matura postaja dogodek, ki ga spremljajo ne samo starši maturantov in maturantje sami, pač pa po svoje ves kraj. Že tedaj, ko so letošnji maturantje pred štirimi leti končevali osnovno šolanje, smo slutili, da bomo o posameznikih še slišali. Napovedi so se uresničile, saj smo imeli med 24 maturanti, ki so usvojili vse točke, tudi nekdanjo učenko šentruperske šole TEJO BREZOVAR z novomeške gimnazije, a tudi njeni sošolki ANDREJI UDOVČ s škofijske gimnazije v Ljubljani je manjkala samo ena točka ... K temu veselju pa so prispevali tudi ostali maturantje, zato prav vsem naše iskrene čestitke!

V naslednji številki, ko bodo naši maturantje že študentje, jih bomo bežno predstavili, kratek pogovor pa smo že zdaj namenili Teji BREZOVAR:

Kako si sprejela blesteč rezultat pri maturi?

«Sprva nisem mogla verjeti, čeprav občutki niso bili slabi. Čakanje na rezultat mi je kakšno točko vzelo, zato pa je bilo veselje ob rezultatu toliko večje. Presenečena in srečna sem bila.»

Kakšna je poklicna usmeritev – ali je zmagala prva odločitev?

»Že dolgo sem sanjerala o farmaciji – ker sem imela vse točke, tudi ni bilo težav pri vpisu na zeleni študij.«

Ali je srednja šola uresničila pričakovanja?

»Gimnazija v Novem mestu je bila zame prava odločitev, nikoli mi ni bilo žal, da sem se vpisala na to šolo – priporočam jo tudi drugim.«

Ali je bilo znanje s šentruperske šole zadostna popotnica za uspešno delo v srednji šoli?

»Bilo je – tega se zdaj še bolj zavedam kot na začetku gimnazijske poti. Manjše šole imajo tudi prednost: ob številnih tekmovanjih smo si širili znanje – lepo nam je bilo.«

Kar trije rodovi Brezovarjev so bili povezani z učiteljskim poklicem – je bilo to zate avira ali vzpodbuda?

»Moram reči, da je bila vzpodbuda – ponosna sem, da izhajam iz učiteljske družine, hkrati pa tudi vesela, ker imam željo po znanju že v genih.«

Teja, srečno Tebi, srečno generaciji!

Jože Zupan

USPEŠNI NASTOPI MLADIH ŠENTRUPERSKIH ŠAHISTOV

Tudi v zadnjih nekaj mesecih so mladi šentruperski šahisti nadaljevali z uspešnimi nastopi – tako na državnih prvenstvih kot na evropskem prvenstvu.

Spomladi so najboljši šahisti nastopili na ekipnem državnem prvenstvu do 12 let v Ljubljani in v konkurenci 50 ekip osvojili odlično deveto mesto. Za Osnovno šolo dr. Pavla Lunačka so nastopili: Matej Kalčič, Boris Tražar, Aleš Brčar, Domen Živkov, Tinkara Pal in Miha Breznikar.

Od 28. julija do 8. avgusta 2004 pa je v Turčiji potekalo evropsko mladinsko prvenstvo, kjer je v kategoriji dečkov do deset let Slovenijo zastopal Aleš Brčar iz Šentruperta. Po devetih kolih je zbral 4,5 točke in med 102 udeležencema iz 25 držav osvojil solidno 51. mesto. Aleš je zmagi dosegel proti Slovaku in Turku, izgubil pa z azerbajdžanskim in moldavskim predstavnikom. Zmagovalec v kategoriji do 10 let je postal Armenec Robert Aghasaryan. Tudi sicer so bili na tekmovanju najboljši predstavniki držav bivše Sovjetske zveze, saj je bila najuspešnejša država po številu osvojenih medalj Gruzija pred Rusijo, na odličnem tretjem mestu pa je bila Slovenija – predvsem po zaslugi Ukrajinke Ane Muzičuk, ki igra za Slovenijo in je postala evropska prvakinja v kategoriji deklet do 14 let.

Tekmovanje je potekalo v kraju Urgup, ki se nahaja v pokrajini Kapadokija v osrednji Turčiji. Pokrajina Kapadokija je znamenita po ugaslem vulkanu, katerega vulkanski pepel se je razširil po pokrajini in se strdil v mehko kamnino, imenovano tuf; iz nje so se

oblikovali značilni kamniti stožci. Zelo zanimive so bile poslikane podzemne cerkve, podzemni in v skalo vsekani samostani ter 37 podzemnih mest. Nekatera so bila tudi zelo velika, saj je na primer v enem podzemnem mestu v osemnajstih nadstropjih živel tudi po 20.000 ljudi.

Nekatere od teh znamenitosti smo si na prosti dan lahko tudi ogledali.

Nastop na evropskem prvenstvu so mlademu šahistu s svojimi prispevki omogočili: Občina Trebnje, Plasta, Terca, Eurotek. Tika, Kovinski izdelki Filip Povše, Krajevna skupnost Šentrupert, Ključavničarstvo Marjan Bartolj, Betonol, Avtoprevoznništvo

Turk in Agrolit; vsem se najlepše zahvaljujem.

Prva slovenska mladinska liga pa je potekala 4. in 5. septembra 2004 na Arehu na Pohorju.

Nastopila je tudi ekipa Šahovskega kluba Trebnje, za katero pa so nastopili sami šentruperski šahisti: Matej Kalčič, Aleš Brcar in Boris Tratar. Tokrat so se nekoliko slabše uvrstili, saj so med 34 ekipami zasedli 24. mesto. Vendar pa je treba povedati, da je bila naša ekipa med najmlajšimi, zato bodo prav gotovo v prihodnje še izboljšali rezultat.

mentor Andrej Brcar

KAKO SEM DOŽIVLJAL POTOVANJE V TURČIJO

Letošnje počitnice so bile zame še posebej zanimive, saj sem se udeležil evropskega mladinskega prvenstva v šahu v Turčiji. Prvenstvo je potekalo v kraju Urgup, ki leži v pokrajini Kapadokija, od 28. julija do 8. avgusta 2004. Igral sem v kategoriji dečkov do 10 let. Na prvenstvo me je spremljal oče,

ki je tudi mentor šahovskega krožka na naši šoli.

Zadnjo noč pred odhodom sploh nisem mogel zatisniti očesa, kajti začela se je uresničevati moja velika želja, da bi se peljal z letalom. Vedno, ko sem na nebu videl belo sled letala, sem se spraševal, kakšne

občutke ima človek, ko je visoko nad oblaki.

Naslednje jutro smo se z avtobusom odpeljali iz Ljubljane v Zagreb. Obdajali so me zelo mešani občutki. Bil sem nestrpen, malo pa me je bilo tudi strah, kajti prvič sem stopil v pravo letalo. To je bil zame velik dogodek. Ko sem se povzpenjal po stopnicah, ki vodijo v letalo, sem bil zelo vznemirjen. V grlu sem čutil, kako močno mi bije srce. Mislil sem, da vsi, ki so blizu mene, slišijo moj utrip.

Vse to je bilo zame novo in zelo zanimivo. Željan sem bil novih podatkov. Od tega, s kakšnim letalom se peljem, kako visoko leti, s kakšno hitrostjo. Vse to pa je bilo tudi prikazano na monitorju nad našimi sedeži.

Turčijo sem si drugačno predstavljal. Moja domišljija jo je prikazala kot pusto, kamnito deželo, brez pravega življenja. Vendar sem se zmotil. Res so tamkajšnji domačini revni, pa vendar zelo prijazni in gostoljubni.

Ko sem prvič stopil v dvorano, kjer smo igrali, sem se ustrašil. Polna dvorana miz in otrok. Sploh nisem vedel, kam naj se obrnem, kje je moja igralna miza, zato sem se moral sprehoditi med igralci. Po nekaj minutah sem tudi našel svojo mizo. Sedel sem na stol ter podal roko nasprotniku. Čeprav sem ga prvič videl, so mi njegove oči povedale, da si želi zmage prav toliko kot jaz. Minevali so naporni dnevi igranja. Dvakrat sem dobil točko, petkrat pol točke, dvakrat pa sem ostal brez točke. Po koncu prvenstva sem bil zelo zadovoljen z rezultatom in ponosen, da sem se lahko udeležil tako velikega mednarodnega tekmovanja.

Potovanje v Turčijo mi je prineslo polno novih podatkov, ki pa jih zdaj z veseljem posredujem tudi drugim.

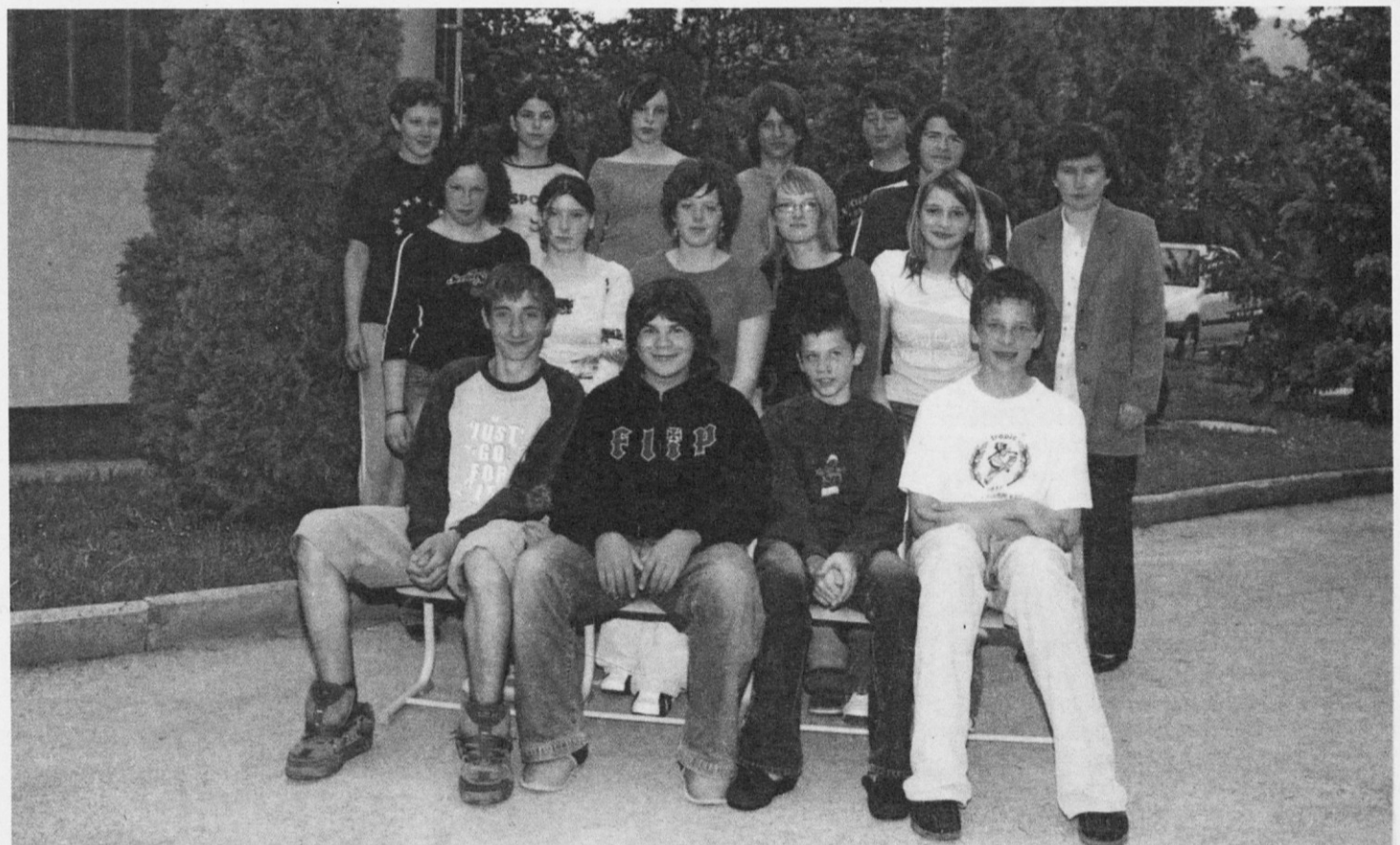
Zahvaljujem se vsem tistim, ki so mi omogočili to potovanje in tekmovanje. Posebna zahvala pa gre mojim domačim, ki so mi ves čas stali ob strani in me spodbujali.

Boj je bil hud in naporen ...

Aleš Brcar, 4. razred

SREČNO, GENERACIJA 2003 /2004!

NAŠI POGLEDI S HIŠNEGA PRAGA

Pisateljica Berta Golob, profesorica slovenščine, velika ljubiteljica materinščine, nas je letos obdarila z drobno, a bogato knjigo POGLEDI S HIŠNEGA PRAGA. Ker je bila predstavitev tudi v Šentrupertu, smo se vsi ogreli za to knjigo – in zdaj je naš ustvarjalni odmev na to delo.

mentorica Janja Jerovšek

POGLEDI S HIŠNEGA PRAGA

S hišnega praga slišim veter,
ki med drevesi se podi.

S hišnega praga vidim sonce,
ki sveti od jutra do mraka.

S hišnega praga vidim potok,
ki veselo žubori in kot morje valovi.

S hišnega praga vidim žitno polje,
ki se v vetru mogočno ziblje.

Še dobro, da imamo hišni prag,
od tu vidim vsak še tako droben korak.

Maja Žibert, 5. razred

Z našega hišnega praga se vidijo zanimive stvari. Zelo veličasten je pogled na cerkev. S pogledom objamem vas Kamnje. Nad vasjo se položno vzpenja Škocv z nekaj vinogradi in zidanicami. Za spoznanje više pa se bohotijo Nebesa. Tudi Ukenberk vidim, obdaja ga gozd, ki se že preleva v tisočerihs jesenskih barvah.

Včasih pa vidim čisto nekaj posebnega. Četa mravelj se premika proti pragu, spremlja pa jo mravljinčarska godba.

Gašper Kurent, 5. razred

Z našega hišnega praga vidim sosedov travnik, ki je pokošen. Pozimi se po njem smučamo in sankamo. Nad streho se smehlja mogočna zelena lipa. Pod njo so vedno dobrodošle drobne žuželke, seveda pa tudi jaz. Vidim cesto. Po njej rolajo, kolesarijo moji prijatelji, ki so veseli in srečni, da imajo prosti čas in tudi mene vabijo k igri. Avtomobili vozijo, nekateri počasi, drugi brzijo, se ustavljajo, videti so veseli, da lahko prevažajo svoje gospodarje in tudi oni so zadovoljni s svojimi jeklenimi konjički.

Sara Breznikar, 5. razred

Na našem hišnem pragu je prijetno posedeti. Rad gledam igro naših mesec dni starih muckov. Štirje so in vsi tako zelo živahni. Mimo pripelje avto in muckov že ni več. Kdo bi vedel, če se že zavedajo nevarnosti avtomobilov. Prileti lastovka, ki nese

svojim mladičkom hrano v gnezdo, ki si ga je naredila v hlevu. Na lipi, ki raste na vrtu, se spreletavajo ptički in nas razveseljujejo s svojim žvrgolenjem. Mama sinica že pelje svoje otročičke na prvi polet.

Mamine rože privabljajo čebele, ki s tipalkami potiskajo cvetni prah v vrečice na nožicah. Naš Floki pa veselo maha z repom, saj se že veseli velike kosti, ki mu jo nese sestra Maja.

Pogled pa se mi ustavi na zapuščenem škrljevs-kem gradu. Vidijo se razpoke. Zdi se mi, kot da prosi, da bi mu kdo pomagal, da se ne zruši po našem travniku. Ali ga kdo posluša?

Zanimive stvari se dogajajo okoli nas, samo premalo časa si vzamemo za ta opazovanja.

Tomaž Kurent, 8. razred devetletke

Življenje nas vodi po mnogih poteh in vsaka pot se začne z našega hišnega praga. Vidim nebo, ki se ponaša s čudovitim sončnim zahodom. Včasih pa nam prikaže svojo temno stran in pred mano začnejo svigati hišne strele in slišim grom. Ponoči pa nam zvezde pokažejo vse svoje čare.

Cvetlice na našem vrtu svoje pisane cvetove obračajo k soncu. Sosedovi brezi plapolata z vejami, kot da hočeta vsem mimoidočim povedati svojo življenjsko zgodbo. V daljavi se v vetru ziblje žitno polje. Tako kot veter ziblje žito, tako nas življenje ponese v svet, ko pa se ponovno vrnemo, nas pozdravi domači hišni prag.

Ana Gorenc, 8. razred devetletke

Kadar se mi nakopiči veliko problemov, najraje sedem na hišni prag in opazujem okolico. To me pomirja.

Gozdovi s svojo zeleno barvo kar vabijo, lepo je poslušati ptičje petje, njihova pesem se sliši v deževno vas. Letalo po nebu riše sled, zdi se kot velika ptica, ki leti v južne kraje. Slišim grmenje in dežne kaplje me zmotijo. Zdi se, kot da je nebo začelo jokati, ker je izgubilo najljubšo zvezdo. Zmoti me še drveči avtomobil, zato zapustim hišni prag.

Danijel Zupan, 8. razred devetletke

V sončnem vremenu sedem na hišni prag, od koder marsikaj vidim. Lepo je opazovati cvetočo višnjo in čebele, ki letajo s cveta na cvet. Spominam se, kako sem kot majhen deček splezal na drevo in skrivaj jedel sladke višnje. Poleti pa se je tako prijetno hladiti v višnjevi senci. Opazim rože, cvetovi so najrazličnejših barv, spominjajo me na sončni zahod, čeprav imena ne poznam.

Ob cvetlični gredi pa stojijo palčki, ki so mi še najbolj všeč. Vsako jutro, ko se odpravim v šolo, mi pomahajo v pozdrav in mi olepšajo vsak nov dan. Zvečer pa mi šepetajo svojo skrivnostno pravljico.

Nejc Smrke, 8. razred devetletke

Čez naš hišni prag se vedno sprehajata veselje in žalost. Pogled s hišnega praga me vedno znova preseneča. Ko se odpravljam v šolo, me navdušuje jutranja zarja, zvečer pa občudujem sončni zaton. Tudi nebo je vsak dan drugačno, včasih kot sinje morje, drugič se po njem podijo temni oblaki in takrat se zagotovo ne odpravim ven, ker me je neviht močno strah.

Najraje občudujem metulje, ki s svojimi rahlimi krili posedajo po rožah. Družbo jim delajo čebele, ki s cvetov srkajo rumeno strd. Tudi pikapolonica se vzpenja po stebli proti cvetu, vendar jo nekaj zmoti in odleti v širni svet. Mogoče bo komu prinesla srečo.

Čez hišni prag pa bo tudi mene nesla pot v širni svet. Upam, da se bom vedno znova vračala v toplino doma.

Eva Gruden, 8. razred devetletke

Rada posedam na hišnem pragu, vsa sproščena in umirjena. Opazujem ljudi, ki skrivnostno hodijo mimo hiš in si šepetajo. Prav lepo je, ko lahen vetrič pleše z visoko travo. Prav vsaka bilka je pomembna v tem plesu. Na travniku pa rastejo drevesa, ki so v primerjavi z bilkami videti kot mogočne gore. Tudi drevje se giblje, počasi in težko v soju sončne luči in ritma vetra. Vse je tako lepo in spokojno. Koliko najrazličnejših oblik oblakov je na nebu? Nekateri so kot male bele ovčke, drugi so temni, prinašajo dež, nekateri kopasti ... Vsi potujejo nekam daleč. Le kam?

Najlepše pa je ob jasnih večerih s hišnega praga opazovati nebo, ki je posuto z zvezdami.

Eva Frelj, 8. razred devetletke

SMEH V ŠOLSKIH KLOPEH

Sredi lanskega šolskega leta smo se učili o gradovih in o težkem življenju kmetov v srednjem veku. Učiteljica nam je govorila o tlaki, ki je še posebno težila uboge kmete. Zastavila nam je vprašanje: »Kako so se imenovali ljudje, ki so opravljali tlako?«

Sošolec Kristijan je najbolj pohitel z odgovorom: »TLAKOVCI!«

Vsi smo planili v smeh.

Čprav se je to zgodilo še v lanskem šolskem letu, se še vedno radi nasmehnemo, kot se tudi radi spomnimo, kako nam je bilo lepo, ko smo imeli pouk v mlinu in pekarni pri Grebenčevih na Bistrici.

Tinkara Pal, lanskeoletna četrtošolka

V Grebenčevem mlinu je bilo zabavno in okusno ...

ZBORNİK V VZPONU ZNANJA

V septembru je minilo petdeset let, odkar je pouk v tej šolski stavbi. To bi bila lahko čisto navadna obletnica, a je za Šentrupert pomembna. To je v vsej 385-letni zgodovini šolstva v Šentrupertu prva stavba, ki je bila namenjena samo za šolo. Potreba po novi šoli je bila toliko večja, ker sta bili med drugo svetovno vojno obe stavbi, namenjeni za šolstvo, požgani. Zato je bilo še toliko večje pričakovanje vseh tistih, ki so v tistih letih poučevali v večkrat nemogočih razmerah, pa tudi učenci so komaj čakali, kdaj bo sedem let trajajoča gradnja šole dokončana.

Ob tej priložnosti šola pripravlja izdajo zbornika V VZPONU ZNANJA. V njem bomo skušali osvetliti dogajanja okrog gradnje, hkrati pa prikazati življenje te stavbe skozi petdesetletno dogajanje. V pomoč so nam bili

številni zapisniki konferenc in kronik, nadvse dragocena pa so pričevanja ljudi različnih generacij, saj je vsak po svoje osvetlil dogajanja v šoli.

Da bi bralce časopisa ŠentRUPERT seznanili s sestavo zbornika, bomo prikazali vsebino skozi mnenja posameznikov, četudi tokrat imen ne bomo navajali.

UVODNIK je namenjen ravnateljici Apoloniji Rugelj; v njem nam je delno povezala pridobitve preteklosti, hkrati pa je pogled uprt v prihodnost, v devetletno osnovno šolanje, ki se prav zdaj razrašča. Tako sta v bistvu obdobji pred petdesetimi leti in danes sorodni: obakrat sta bili spremembi v šolstvu: pred petdesetimi leti se je opuščala nižja gimnazija in je postala enotna osemletna osnovna šola – danes pa je že na vseh šolah zaživelo devetletno osnovno šolanje.

UTRINEK V ŠENTRUPERTU prinaša spomine nekaterih učiteljev, ki so svojo bogato življenjsko pot začeli v Šentrupertu, kasneje pa v slovenskem prostoru naredili vidno sled svojega ustvarjanja.

Poglavje IZ RODA V ROD združuje poglede učiteljev, ki so kar nekaj generacij vzgajali in izobraževali mlade v Šentrupertu. Posamezniki so že v zasluženem tretjem življenjskem obdobju, nekateri pa še aktivno oblikujejo današnja prizadevanja šole za uspešno delo.

PRVA GENERACIJA vsebuje vtise učencev, ki so pred petdesetimi leti pričeli obiskovati osnovno šolo ali pa so bili tisto leto v prvi nižji gimnaziji. Tudi petdeset let ni predolga doba, da ne bi spomini oživel. Ne samo tisti z lepimi doživetji, včasih ostane v spominu tudi kakšna temna lisa; če jo izpoveš, gre grenko laže v pozabo.

Najbolj bogato poglavje s spomini nekdanjih učencev je KAL SPOZNANJA. Izpovedi učencev, ki so svoje sposobnosti razvili v rojstni občini, pa tudi taki, ki so znanje, pridobljeno v Šentrupertu, razširili in obogatili v slovenskem prostoru.

Predvidevali smo, da bi za oživitev spomina dodali vsaj petdeset prispevkov, ki so jih učenci napisali v letih osnovnega šolanja. Pa

IZ SKRINJE SPOMINOV

ŠE VEDNO O DRAGI IN DRAŽANIH

se je brskanje po arhivu novinarskega krožka tako razširilo, da bo verjetno spet dovolj gradiva za samostojno delo.

Rezultat brskanja po zapisnikih in kronikah je obsežno poglavje KOLO PRETEKLOSTI. Tu je najprej osvetljeno obdobje gradnje, ki se je zaradi nenehnega pomanjkanja materiala zelo razvleklo. Četudi se je pouk v vseh učilnicah uradno začel v šolskem letu 1954/55, je trajalo še kar nekaj let, da so bile vse pomanjkljivosti odpravljene, hkrati pa se je že začel v stavbi pouk, brž ko je bila kakšna učilnica pripravljena za svoje namene – četudi je bila v učilnici ena sama žarnica.

V drugem delu pa smo skušali slediti spoznanju, ki je bilo vsa leta vodilno: skrb za uspešno izobraževalno delo, spoštovanje znanja, hkrati pa ni bilo nikoli zanemarjeno tudi vzgojno delo. Vseskozi je bila prisotna temeljna skrb za materinščino, našo vrednoto, ki se je še danes premalo zavedamo; ustavili pa smo se tudi ob dveh oblikah, ki sta dolga leta bodrili življenje mladih. Najprej je bila to pionirska organizacija, ki je skozi pionirske igre razgibavala življenje, posebno živ pečat pa je dala in še vedno daje tudi bralna značka. Ob njej so se šentruperski šolarji srečali s številnimi pesniki in pisatelji ter ilustratorji – in morda so tudi zaradi tega mnogi šolarji razvili bogato lastno ustvarjalnost.

Sklepno poglavje SREČANJA prinaša spomine ljudi iz kraja in drugod, ki so se s šentrupersko šolo tako ali drugače srečevali, nismo pa mogli tudi mimo vtisov, ki so jih zapisali posamezni obiskovalci ob različnih prazničnih trenutkih.

Zgodovine šolstva ne pišejo samo pedagoški delavci, pač pa predvsem učenci. Marsikdaj bi bilo škoda, da bi vse, kar je zbrano v zborniku, šlo v pozabo. Naj bo šopek razmišljanj tudi čestitka za vse, kar se je naredilo na šoli dr. Pavla Lunačka v Šentrupertu v zadnjih petdesetih letih!

Srčno upamo, da bo lahko predstavitev zbornika še letos - v prazničnih decembrskih dneh.

Jože Zupan

Odkar je kuga pomorila vas Drago, je minilo več kot 300 let; to je bilo 1664. leta.

Po tem hudem dogodku so se začeli vračati fantje, ki so bili v tujini – Nemčiji, veliko jih je bilo na delu v Franciji in tako so obnovili vas. Še pred šestdesetimi leti so njihovi potomci v svoji govorici imeli kakšno tujo besedo.

Radi so se družili ob nedeljah popoldne. Radi so zašli v zidaničke, poklicali še sosede, takoj se je našel tudi prigrizek, predvsem pa je stekel pogovor. Sledil je kozarec vina z zdravljico; vina nikoli niso kar vlivali vase, pač pa so ga pospremili s pesmijo: »Kdor bo iz tega glažka pil, se bo v nebesih veselil. Le pijmo ga, ne glejmo ga, saj je vince, saj ni voda, naj vodo pije žaba v luž', ker drugega ne zasluž'.«

Radi so še dodali, da vinska trta nima grla, da bi sama vince žrla.

Večkrat so dejali: »Kdor vino prideluje, ga tudi spoštuje.«

Gorje, če je kdo kje kaj skuhal, saj je šlo vse naprej, ker smo imeli klepetulje.

Tako so k nekemu čevljarju ob večerih hodile in opravljale klepetulje. Čevljar nekaj časa ves jezen poslušal, ker so ga gledale, kako dela čevlje, klepetulje pa so ves čas gonile: Ta je taka, ona je taka, on pa zavpije: »Vse ste enake! Ven!«

Še nekaj dogodivščin:

Pri neki hiši so otroci s skodelicami in z žlicami ropotali in tako čakali večerjo; bili so navajeni, da so pred jedjo in po jedi molili. Mož pa se je naveličal ropotanja, zato je zavpil nad ženo: »Molit!«

Možak je vedno hodil čistit gozdove, v šentruperski gostilni pa šel na večerjo: Gostilničarka mu prinese mlečno kašo, on pa, utrujen od težaškega dela, je zavpil: »Manca, to je pa za mucke!«

Če so kje rigolali, kopali meter globok in širok jarek, kar je bilo težaško delo, so imeli za južino zmešanico: Gospodinja je dala na dno piskra ocvirke, nanj je stresla zmešanico –

fižol in krompir, na vrh pa zelje. Ko so stresli v skledo, je bilo vse lepo po tem vrstnem redu. Zraven je seveda spadal še polič vina. Natančno pa so tudi vedeli, kje bo najbolje uspevala vinska trta – tam so uredili vinograd.

Ko so hodili peš v vinograde, so vedno rekli: »Lepo je iti od Šentruperta proti Zdragi, videti Veselo Goro, Apnenik, Okroge, Okrog s cerkvico; lepo je videti Škrtljeviski grad, ki sameva in sanja ob jutranji zarji, prvi žarek z vzhoda posveti v njegovo okno.«

Če komu dopuščata čas in zdravje, pridite: najprej ob potoku Bistrica, ki sanja pretekle dni in odteka v neznano, nato čez polje, mimo znamenja, kjer je bil po pripovedi neki oče obglavljen, vaščani pa so zato postavili znamenje.

Lahko se obrnete proti Mačku, mimo lepo urejene Rugljeve kmetije, po asfaltni cesti počasi čez Okroge in pridete do svete Barbare: O, preljuba Barbara, da nam boš lepo domek varvala!

Leta 1938 so postavili 30 metrov visok evharistični križ. Ob njem so imeli slavje tako sokoli kot orli. Tega križa se še živo spomnim, saj je bil videti po vsej šentruperski dolini.

Čas je mineval – in z njim tudi mi.

Za konec pa naj bo še pesem, ki mi jo je pred 60 leti povedal 71-letni Uhanov oče:

Poglejte hišo, slabo krito,
oče, mati v njej živita.
Trudne jima so roke,
oslabelo je srce.

Se oče z žalostjo ozira,
ko mu sadno drevje hira.
Ostarel je tudi vinograd,
ki ga imel je srčno rad.

Mati dela, ne miruje,
o otrocih premišljuje,
ali se kateri spomni še
svoje stare matere.

Kristina Majcen

UPRAVNA ENOTA TREBNJE SPOROČA ...

EURO LOGO NA REGISTRSKIH TABLICAH - OPOZORILO

V zadnjem času se v cestnem prometu pojavljajo registrske tablice, ki so bile izdane do 1. maja 2004, na njih pa je naknadno nalepljena nalepka z znakom Evropske unije in oznake SLO. Omenjena nalepka se pojavlja na registrskih tablicah RS z zelenim robom, na katerih ni predpisane oznake EU.

Lastnike vozil zato opozarjamo na vsebino določbe 179. člena Zakona o varnosti cestnega prometa, v katerem je določeno, da vsebine, barve, mere in oblike registrskih tablic na vozilu ni dovoljeno spreminjati.

Zato vozila, ki so v cestnem prometu opremljena z opisanimi registrskimi tablicami, niso predpisano označena in niso tehnično brezhibna, za voznika, ki ravna v nasprotju z določbo 2. točke prvega odstavka 174. člena Zakona o varnosti cestnega prometa, v kateri je določeno, da so v cestnem prometu lahko motorna in priklopna vozila, ki so označena s predpisanimi registrskimi tablicami, pa je zagrožena tudi denarna kazen za prekršek.

NA STRANEH UPRAVNIH ENOT TUDI PODATKI O JAVNIH SHODIH IN PRIREDITVAH

Ministrstvo za notranje zadeve je v maju 2004 na portalu upravnih enot v Sloveniji v okviru E-uprave uvedlo ažurno javno objavljanje vseh prijavljenih oziroma dovoljenih javnih shodov in javnih prireditvev v Sloveniji.

Zainteresiranim so tako dani na vpogled osnovni podatki o vsakem shodu ali prireditvi (program, kraj, čas, organizator), ki je bila prijavljena tudi na Policijski postaji v Trebnjem ali je zanjo Upravna enota Trebnje izdala dovoljenje.

Objavljeni bodo podatki tudi o tistih shodih in prireditvah, ki bodo na podlagi Zakona o javnih zbiranjih morebiti prepovedane.

Storitev omogoča pregled vseh aktualnih shodov in prireditvev v Sloveniji ali v izbrani upravni enoti na trenutni dan ali v naslednjem tednu in je namenjena najširši javnosti.

Republika Slovenija, Upravna enota Trebnje objavlja na podlagi 31. člena Zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o orožju (Uradni list RS, št. 73/2004) naslednji

JAVNI POZIV

k vložitvi vlog za legalizacijo orožja.

Vse imetnike, ki posedujejo orožje brez veljavne listine za posest ali nošenje orožja, obveščamo, da imajo v enem letu od uveljavitve Zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o orožju možnost legalizirati orožje.

Vloge za legalizacijo orožja se sprejemajo vsak delavnik med delovnim časom in sicer

od 20. julija 2004 do 20. julija 2005
na sedežu Upravne enote Trebnje, Goliev trg 5, Trebnje.

Vloge se podajo na ustreznem obrazcu, ki je na voljo na upravni enoti ali preko interneta.

Ob vložitvi vlog naj imetniki ne prinašajo orožja na upravno enoto.

Imetniku, ki poseduje orožje brez veljavne orožne listine za posest ali nošenje orožja, se lahko v skladu z 31. členom Zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o orožju izda ustrezna orožna listina po Zakonu o orožju (Uradni list RS, št. 61/2000), razen orožnega lista, pod pogojem, da orožje ne izvira iz kaznivega dejanja in če imetnik izpolnjuje naslednje pogoje:

- da je dopolnil 18 let;
- da ni zadržkov javnega reda;
- da je zanesljiv;
- da ima opravljen zdravniški pregled;
- da je opravil preizkus znanja o ravnanju z orožjem.

Ne glede na navedeno se orožna listina ne izda posamezniku, ki je uveljavil pravico do ugovora vesti po posebnih predpisih.

Za osebe, ki že imajo veljavno orožno listino in želijo legalizirati še posamezne kose orožja, se bo pri legalizaciji tega orožja štelo, da izpolnjujejo omenjene pogoje.

Osebe, ki imajo eksplozivno orožje ali gospodarsko razstrelivo oziroma vedo, kje je, o tem osebno ali po telefonu obvestijo policijsko postajo na telefonsko številko 113; le-ta bo poskrbela za strokovno odstranitev in uničenje takega orožja.

Osebe, ki imajo drugo prepovedano orožje (vojaško, avtomatsko), naj le-to izročijo pristojni policijski postaji oziroma upravni enoti. Pri oddaji takega orožja se zoper posestnike ne bodo izvajale nobene sankcije, saj bodo s svojim ravnanjem prispevali k večji splošni varnosti ljudi in premoženja.

Legalizirati je možno tudi tisto orožje, ki so ga določene osebe nelegalno imele in je bil zoper njih zaradi tega podan ustrezen predlog za uvedbo postopka sodniku za prekrške. To velja za primere, ko sodniki za prekrške niso izrekli varstvenega ukrepa odvzema tega orožja, odločbe pa so že pravnomočne, kakor tudi za primere, ko je od storitve prekrška oziroma podanega predloga že potekel čas absolutnega zastaranja, ne glede na odločanje sodnika za prekrške, pa do sedaj ni bil uveden niti upravni postopek za odvzem takega orožja ali pa je upravni postopek v teku.

Vsa dodatna pojasnila in informacije v zvezi z izvajanjem legalizacije orožja lahko dobite na Oddelku za upravne notranje zadeve Upravne enote Trebnje.

Kontaktne osebi sta:
referentka za orožne listine Vida BARLE na tel. št. 07-3482-277
in svetovalka za pomoč strankam Mateja Jaklič na tel. št. 07-3482-258.

UPRAVNA ENOTA TREBNJE

STEKLASOVA POHODNA POT

vabi na

5. tradicionalni pohod

v soboto, 9. oktobra 2004!

Dragi prijatelji!

Steklasova pohodna pot je pripravljena na 5. tradicionalni pohod.

Na trgu v Šentrupertu bo živahno že od pol osmih naprej,
ko si boste na stojnicah lahko kupili kaj dobrega za na pot.

Ob 8.30 bo nastopil Pihalni orkester sv. Ruperta,
predstavniki organizatorja pa vam bodo spregovorili nekaj pozdravnih besed.

Na pot bomo odrinili ob 9. uri.

Tudi tokrat se nam bodo na poti pridružili konjeniki in zmajarji.

Prisrčno vabljeni!

ŠentRUPERT

GLASILO KRAJEVNE SKUPNOSTI ŠENTRUPERT - LETO: VI. / 3
september 2004

USTANOVITELJICA: KRAJEVNA SKUPNOST ŠENTRUPERT - zanjo: Tone Rugelj
UREDNIŠKI DOBOR: Rupert Gole, Polona Rugelj, Mirko Simončič, Jože Zupan in Damjan Zupancič
OBLIKOVANJE IN PRELOM: Rupert Gole

TISK: KOPO d. o. o., Mirna

Glasilo izhaja štirikrat letno. Naklada: 1000 izvodov.

Po zakonu o DDV se za glasilo plačuje 8,5% davek od prometa proizvodov.